

**αυτή την
εβδομάδα**

18

Μπιενάλε - πρόσωπα

Μαρία Τσαντάνογλου

**Διευθύντρια του Κρατικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης
για την 1η Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης**

Ποια η διαφοροποίηση της Μπιενάλε της Θεσσαλονίκης μέσα στην πληθώρα των ανάλογων διεθνών διοργανώσεων;

Πρωταρχικό ζητούμενο στον σχεδιασμό της Μπιενάλε Θεσσαλονίκης είναι να αποκτήσει μια ταυτότητα που θα την διαφοροποιεί από τις υπόλοιπες αντίστοιχες διοργανώσεις της Ευρώπης. Για τον λόγο αυτό λάβαμε σοβαρά υπ' όψιν τη θέση και την ιστορία της Θεσσαλονίκης - τις ιδιαιτερότητές της, τις αντιφάσεις κοσμοπολιτισμού και απομόνωσης, τις διαπολιτισμικές κοινωνικές σχέσεις, την προσδεδειγμένη αισθητική της ταυτότητας (πλαστική και εικαστική παράδοση) που συχνά συγκρούεται με φαινόμενα συντηρητισμού και εσωστρέφειας- και με την Μπιενάλε Θεσσαλονίκης επιδιώκουμε να αποτελέσει η πόλη το βήμα καλλιτεχνών προς την Ευρώπη από περιοχές με δύσκολη πρόσβαση (πολιτική, οικονομική, θεσμική). Ενισχύουμε αυτούς τους καλλιτέχνες και τους τοποθετούμε δίπλα σε καλλιτέχνες από περιοχές όπου, αντίθετα, υπάρχει μεγάλη κινητικότητα της τέχνης. Με τον τρόπο αυτό δημοσιοποιούμε στην ευρωπαϊκή εικαστική σκηνή καλλιτεχνικά έργα που φέρουν νέες αισθητικές προτάσεις, συχνά αναπάντεχες, τολμηρές και ρηξικέλευστες. Θα μετρήσετε περισσότερους από 160 καλλιτέχνες, 37 χώρες, 25 φορές της πόλης, 26 χώρους και 27 εκθέσεις-δράσεις.

Ποιοι οι βασικοί θεματικοί άξονες των εκθέσεων;

Η Μπιενάλε χωρίζεται σε τρία μέρη: στο κεντρικό πρόγραμμα, στο παραλλήλο πρόγραμμα και στο ταυτόχρονο πρόγραμμα. Το κεντρικό πρόγραμμα είναι αυτό που επιμελούμαστε η Κατρίν Νταβιντ, ο Γιαν-Ερίκ Λουντντρομ κι εγώ, και είναι τρία διαφορετικά statements υπό τον γενικότερο τίτλο «Ετεροτοπίες». Ο τίτλος είναι δανεισμένος από το ομώνυμο κείμενο του Μισέλ Φουκώ που αποτελεί και το ιδεολογικό πλαίσιο της συγκεκριμένης Μπιενάλε. Τα κεντρικά πρόγραμμα θα αναπτυχθεί στη Μονή Λαζαριστών, τις Αποθήκες Β1 και Γ στο Λιμάνι, το Τελλόγλειο, το Γενί Τζαμί και το Βυζαντινό Μουσείο, που θα είναι και το σημείο συνάντησης των τριών επιμελητών και θα παρουσιάσουμε από έναν καλλιτέχνη ο καθένας.

Με ποια κριτήρια επιλέχθηκαν οι δύο ξένοι επιμελητές;

Είναι επιμελητές που έχουν δουλέψει μεθοδικά με καλλιτέχνες από χώρες με δύσκολη πρόσβαση στην Ευρώπη. Η Κατρίν Νταβιντ με καλλιτέχνες από τη Μ. Ανατολή και τον αραβικό κόσμο, ο Γιαν Ερίκ Λουντντρομ με καλλιτέχνες από την Αφρική και τη Λατινική Αμερική.

Ποιο το σύγμα των επιμελητών σε σχέση με την ετεροτοπία;

Η Κατρίν Νταβιντ, επεξηγεί στο χοιρετόριο της: «Η σχετική

● **Συνέντευξη στην Μαρία Κεραυνίδου**

πρόσφατη εμφάνιση στη "σύγχρονη διεθνή σκηνή" της τέχνης και της αγοράς, καλλιτεχνών που προέρχονται από χώρες εκτός Ευρώπης και /ή μη δυτικές φέρνει στο φως την ευθραυστή κοινωνική-οικονομική και πολιτιστική πραγματικότητα που συνεχίζει να εμποδίζει την δραστηριότητα και την ορατότητα των καλλιτεχνών σε πολλές περιοχές του κόσμου. Και συμπληρώνει: «Από αυτή την άποψη, κρίνεται σκόπιμο να συζητήσουμε τις ευκαιρίες παρουσίασης και αυξήσεως γύρω από την καλλιτεχνική παραγωγή αυτών των περιοχών, θέτοντας υπό αυζήτηση τα έργα καλλιτεχνών προερχόμενων από περισσότερο "πρωτογενή" περιβάλλοντα, αλλιώς των οποίων οι δημιουργίες δεν έχουν τυχόν απαραίτητα διακρίσεις ή αποτίμηση στο πλαίσιο του κυρίαρχου ρεύματος της σύγχρονης τέχνης». Ενώ ο Γιάν Ερίκ Λουνατρου αναφέρει: «Μιλώντας χωρίς ψευδαισθήσεις και έχοντας πλήρη επίγνωση της τεράστιας δύναμης της εμπορευματοποίησης στην τέχνη, κρατώντας όμως τα λόγια του Φουκώ και συνεχίζοντας την ετεροτοπική μας αναζήτηση, θα μπορούσαμε να προτείνουμε ότι είναι δυνατόν να ορίσουμε τη σύγχρονη τέχνη και τους τόπους της, το παραξενό χωρικό πολυμνηστικό του μαύρου κουτιού /σπέρου κυβού (που κουβαλά ωστόσο μαζί του την ιστορία της καλλιτεχνικής ανακάλυψης και παρεμβάσης ως το πλαίσιο δράσης του) καθώς και την προσαρμογή αλλών χωρών για την τέχνη, ως το παρεκβολικό καθεστώς και σύστημα που εμπλέκεται στην παραγωγή του ετεροτοπικού momentum, ως παραγοντα ή ως μάχη στη γέννηση ετεροτοπιών.»

Και η δική σας άποψη;

Σας παραθέτω από τα κείμενα μου με τίτλο «Ετεροτοπίες Τηρητές Αλλών Τόπων» «Στο λεγόμενο δυτικό κόσμο, στις χώρες δηλαδή όπου υπάρχει μεγάλη κινητικότητα στην σύγχρονη τέχνη (διοργανώσεις, προγράμματα, θεσμοί, υποτροφίες, residencies, μπιενάλε, γκαλερί, αγορά, συλλέκτες), οι καλλιτέχνες είναι πολλοί και στην αγωγή τους να διατηρήσουν την παρουσία τους αισθητή, συχνά αναζητούν όλες τις δυνατότητες τους προσπαθώντας να ενταχθούν σε θεσμούς, να δημιουργήσουν αυτό που θα διαφέρει, που θα εντυπωσιάσει ή θα προκαλέσει. Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν πάρα πολλοί καλλιτέχνες που για λόγους γεωγραφικούς και οικονομικούς δεν έχουν ευκόλη πρόσβαση στο σύστημα της τέχνης, το οποίο εδώ και αιώνες έχει διαμορφωθεί από τους κανόνες της δυτικής αγοράς. Οι καλλιτέχνες αυτοί δεν μπορούν ευκόλως να δείξουν τη δουλειά τους. Καθώς, όμως, βρίσκονται έξω από το κλίμα του ανταγωνισμού είναι συχνά πιο ενθιμοί και πιο ειλικρινείς στην δημιουργική τους διαδικασία»

Ποιες οι παράλληλες δράσεις;

Είναι εξαιρετικά πλούσιες οι παράλληλες δράσεις. Ενδεικτικά αναφέρω το διεθνές εργαστήριο νέων καλλιτεχνών που γίνεται με την υποστήριξη του Δήμου Θέρμης και η έκθεση που θα προκύψει θα φιλοξενηθεί στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης. Επίσης, την έκθεση «Ποιος είναι εδώ;» (σε επιμέλεια του Ντένι Ζαχαράκου) στο Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης. Την έκθεση «Recreation Maid in Greece» (σε επιμέλεια της Θοδώρας Στεφανίδου) στο Αίθριο Ιμαρέτ. Την έκθεση «Αλλοί Τόποι» (σε επιμέλεια του Απόστολου Καλφονάου) στην Παλιά Αγορά Ψυχικών στο Λιμνί. Την έκθεση «Ετεροτοπίες - Ετεροτοπίες» (σε επιμέλεια Χρύσας Ψωμά) στο Κέντρο Χαρακτικής «Ηλίας» στη Νεάπολη. Το πρόγραμμα της Φορκαδονας Τρικάλων για την κοινωνική και οικονομική ένταξη των πολιτιστικών και των οικονομικών μεταναστών, που θα παρουσιαστεί σε containers στο Λιμνί της Θεσσαλονίκης, καθώς κι ένα στραγγιγέ τραπεζι για τον ρόλο των μπιενάλε, μικρών και μεγάλων, κεντρικών και περιφερειακών, και ένα διεπιστημονικό συνέδριο με θέμα τις «Ετεροτοπίες». Σημειώστε, ακόμα, το πρόγραμμα «Public Screen» (σε επιμέλεια Συραγούς Τσιόρα), που από τον Σεπτέμβριο θα προβάλεται σε διάφορα σημεία της πόλης και θα προκύψει μέσα από την προσκλήση ενδιαφερόντων που έχει δημοσιευτεί, όπως και ένα μουσικο-θεατρικό δράμα με θέμα το σύμμορφο που θα γίνει στην πλατεία Ναυαρίνου και στην Αγορά Γ. Προσηγήθηκε, επίσης, η Μπιενάλε Παιδικής Ζωγραφικής που διοργανώνει το Παιδικό Μουσείο Σάνθης και φιλοξενείται στην εκθεσιακό χώρο της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών. Σίγουρα παραλείπω πολλά γεγονότα, μικρότερες δράσεις, μουσικές, χορευτικές, θεατρικές, performances κ.λπ., που θα κρατούν ζωντανό το πρόγραμμα της Μπιενάλε στο διάστημα των τεσσάρων μηνών.

Και το ταυτόχρονο πρόγραμμα;

Αυτό θα δημοσιευτεί στον Οδηγό της Μπιενάλε και θα αφορά σε εικαστικές διοργανώσεις που γίνονται στο χρονικό διάστημα της Μπιενάλε, οι οποίες ήταν αυτές ή αλλιώς προγραμματισμένες. Ο λόγος που εντάσσονται στο ταυτόχρονο πρόγραμμα είναι για να διαπιστώσουν οι επισκέπτες της πόλης ότι την περίοδο από τέλη Μαΐου έως τέλη Σεπτεμβρίου δεν είναι μόνον η Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης στη Θεσσαλονίκη που διοργανώνει εκθέσεις εικαστικού ενδιαφέροντος. Όλο το πρόγραμμα είναι δημοσιευμένο αναλυτικά στην ιστοσελίδα της Μπιενάλε www.thessalonikiennale.gr και στον οδηγό που διανέμεται δωρεάν.